

บทที่ 3

นโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของไทย

การกำหนดนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ เป็นเครื่องมือที่สำคัญอันหนึ่งของรัฐบาลในการดำเนินกิจกรรมเพื่อให้ประชาชนมีสุขภาพดี (All for Health) ดังนั้น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายและยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพ จึงเป็นส่วนสำคัญเพราะจะส่งผลกระทบต่อชีวิตความเป็นอยู่และสุขภาพของคนไทย ทั้งทางบวกและทางลบ

1. สิทธิด้านสุขภาพของประชาชน

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540¹ เป็นบทบัญญัติแห่งกฎหมายสูงสุดของรัฐ ซึ่งวางหลักประกันต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนไว้อย่างรอบด้านทั้งทางกาย ทางจิตและสังคม ซึ่งรัฐไม่สามารถล่วงหรือละเมิดได้หากแต่มีหน้าที่ให้การคุ้มครองสิทธิเสรีภาพดังกล่าวด้วยโดยในรัฐธรรมนูญได้ระบุถึงสิทธิด้านสุขภาพของประชาชนรวม 6 สิทธิ ดังนี้

1. สิทธิที่จะรับรู้ในเรื่องที่จะกระทบต่อสุขภาพอนามัยสิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิตของคน (มาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญ)
2. สิทธิที่จะแสดงความคิดเห็นในเรื่องที่จะกระทบต่อสุขภาพอนามัย สิ่งแวดล้อมและคุณภาพชีวิต (มาตรา 59 ของรัฐธรรมนูญ)
3. สิทธิที่จะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบำรุงรักษา ได้ประโยชน์ คุ้มครอง ส่งเสริมและรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่จะกระทบต่อสุขภาพอนามัยและคุณภาพชีวิตของคน (มาตรา 56 ของรัฐธรรมนูญ)
4. สิทธิที่ประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งไม่น้อยกว่า 50,000 คน รวมกันเข้าชื่อเสนอกฎหมายที่เกี่ยวกับสุขภาพตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ให้รัฐสภาพิจารณาได้ (มาตรา 170 ของรัฐธรรมนูญ)
5. สิทธิในการร่วมรับบริการด้านสุขภาพอย่างเท่าเทียม ทั้งถึง และเป็นธรรม (มาตรา 52 และ 86 ของรัฐธรรมนูญ)
6. สิทธิที่จะร่วมตรวจสอบเพื่อคุ้มครองผู้บริโภคด้านสุขภาพโดยผ่านองค์กรอิสระที่เรียกว่า องค์กรคุ้มครองผู้บริโภค (มาตรา 57 ของรัฐธรรมนูญ)

2. แนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านสุขภาพตามรัฐธรรมนูญ

นโยบายพื้นฐานแห่งรัฐที่ปรากฏในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 บัญญัติไว้ด้วย

¹ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ถูกยกเลิกโดยประกาศของคณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เมื่อวันที่ 19 กันยายน 2549 และมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พ.ศ. 2549 ใช้แทน ซึ่งขณะนี้อยู่ระหว่างการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ คาดว่าจะเสร็จภายในกลางปี พ.ศ. 2550

เจตนารมณ์ให้เป็นนโยบายหลักขั้นพื้นฐานที่ประชาชนพึงจะได้รับบริการจากรัฐ ที่ทุกรัฐบาลต้องดำเนินการเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นแนวนโยบายหลักของประเทศไมใช่ในนโยบายของรัฐบาลใดรัฐบาลหนึ่ง ซึ่งรัฐบาลต้องแจ้งต่อรัฐสภาว่าจะดำเนินการใดๆ เพื่อจะบริหารราชการแผ่นดินให้เป็นไปตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ ได้แบ่งออกเป็น 4 ด้าน คือ 1) ด้านการบริหารราชการ อำนาจความยุติธรรม ความมั่นคง และการต่างประเทศ 2) ด้านการเมืองการปกครอง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 3) ด้านสังคม และ 4) ด้านเศรษฐกิจ ซึ่งรัฐบาลมีพันธะต้องรายงานผลการดำเนินการตามแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐต่อรัฐสภาปีละหนึ่งครั้ง

สำหรับนโยบายด้านสุขภาพจัดอยู่ในแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐด้านสังคมเป็นหลักและมีบางส่วนอยู่ในอีก 2 ด้านที่เหลือด้วย ซึ่งนโยบายด้านสุขภาพดังกล่าวถือได้ว่าเป็นรากฐานของการพัฒนาสุขภาพอนามัย คนไทยที่รัฐจะต้องดำเนินการให้กับประชาชน มี 5 มาตรา และจัดได้เป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

2.1 นโยบายด้านการสร้างระบบบริการสุขภาพที่เพียงพอสามารถเข้าถึงได้ มีคุณภาพ และมีประสิทธิภาพ มี 1 มาตรา คือ มาตรา 82

มาตรา 82 ของรัฐธรรมนูญ ได้ระบุว่า “รัฐต้องจัดและส่งเสริมการสาธารณสุขให้ประชาชนได้รับบริการที่ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพเพียงพอ” จึงได้กำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ รวม 35 ตัวชี้วัด โดยเป็นตัวชี้วัดด้านการได้รับบริการสาธารณสุขที่ได้มาตรฐานทั่วถึง 16 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการมีหลักประกันด้านสุขภาพ มี 6 ตัวชี้วัดและตัวชี้วัดด้านการป้องกันและขจัดโรคติดต่อและโรคไม่ติดต่อที่มีแนวโน้มรุนแรง มี 13 ตัวชี้วัด

2.2 นโยบายด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการมีสุขภาพที่ดีและสร้างเสริมสุขภาพ มี 4 มาตรา คือ มาตรา 71, 79, 80 และ 81

1) มาตรา 71 ของรัฐธรรมนูญ ได้ระบุว่า “รัฐต้องพิทักษ์รักษาไว้ซึ่งสถาบันพระมหากษัตริย์ เอกราช และบูรณภาพแห่งอาณาเขต” ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ 1 ตัวชี้วัดคือ ความสำเร็จของโครงการ / กิจกรรมถวายพระเกียรติสถาบันพระมหากษัตริย์

2) มาตรา 79 ของรัฐธรรมนูญ ได้ระบุว่า “รัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการสงวน บำรุงรักษาและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติ และความหลากหลายทางชีวภาพอย่างสมดุล รวมทั้งการมีส่วนร่วมในการส่งเสริม บำรุงรักษา และคุ้มครองคุณภาพสิ่งแวดล้อมตามหลักการพัฒนาที่ยั่งยืน ตลอดจนควบคุมและกำจัดมลพิษที่มีผลต่อสุขภาพอนามัย สวัสดิภาพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน” จึงได้กำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ รวม 5 ตัวชี้วัด โดยเป็นตัวชี้วัดด้านการเจ็บป่วยอันเนื่องมาจากมลภาวะ 2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านพฤติกรรมสุขภาพ 2 ตัวชี้วัด และตัวชี้วัดด้านการดำเนินงาน การควบคุมมลภาวะที่กระทบต่อสุขภาพ 1 ตัวชี้วัด

3) มาตรา 80 ของรัฐธรรมนูญ ได้ระบุว่า “รัฐต้องคุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของครอบครัวและความเข้มแข็งของชุมชน รัฐต้องสงเคราะห์คนชรา ผู้ยากไร้ ผู้พิการหรือทุพพลภาพ และผู้ด้อยโอกาสให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีและพึ่งตนเองได้” ซึ่งได้กำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญรวม 10 ตัวชี้วัด โดยเป็นตัวชี้วัดด้านการควบคุม ป้องกัน และบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด 7 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาศักยภาพเด็กและเยาวชน 2 ตัวชี้วัด และ ตัวชี้วัดด้านการดูแลผู้สูงอายุ 1 ตัวชี้วัด

4) มาตรา 81 ของรัฐธรรมนูญ ได้ระบุว่า “รัฐต้องจัดการศึกษาอบรม และสนับสนุนให้เอกชนจัดการศึกษาอบรมให้เกิดความรู้คู่คุณธรรม จัดให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาแห่งชาติ ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สร้างเสริมความรู้และปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับ

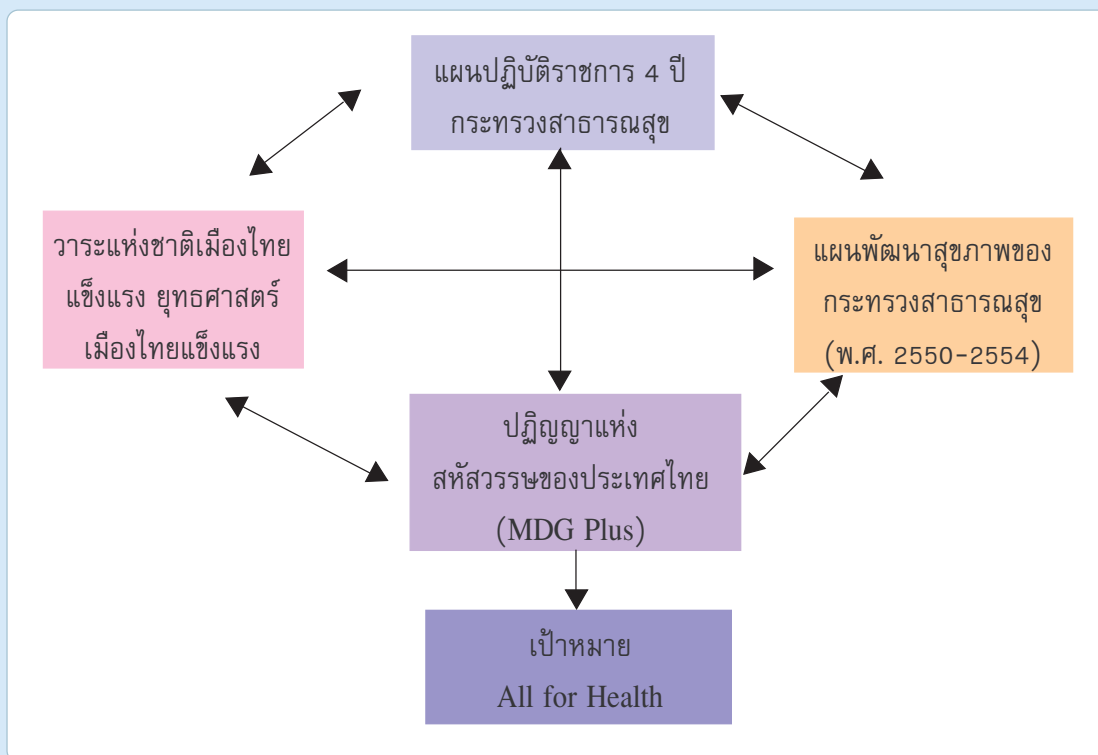
การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยใน ศิลปวิทยาการต่างๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาประเทศ พัฒนาระบบสุขภาพและส่งเสริม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมของชาติ” จึงได้กำหนดตัวชี้วัดที่สำคัญ 1 ตัวชี้วัด คือ จำนวนแพทย์แผนไทยที่จด ทะเบียนเพิ่มขึ้น

3. แผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของไทย

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 นับว่าเป็นกรอบหลักของการกำหนดนโยบายและ ยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพอนามัยของไทย ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศโดยจัดทำเป็น แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ขณะเดียวกันประเทศไทยร่วมมือกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกให้การรับรองปฏิญญาสากล แห่งสหประชาชาติ โดยกำหนดเป็นเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDG) และประเทศไทยได้ริเริ่มแนวคิดพัฒนาเป็น MDG Plus ซึ่งล้วนแต่มุ่งสู่เป้าหมายรวมพลังสู่สุขภาพดีถ้วนหน้า (All for Health)

สำหรับความเชื่อมโยงของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของไทย ดังภาพที่ 3.1

ภาพที่ 3.1 ความเชื่อมโยงของนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของไทย

แผนยุทธศาสตร์ด้านสุขภาพของไทย ที่สำคัญประกอบด้วย 5 แผน ดังนี้

3.1 แผนพัฒนาสุขภาพฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550 - 2554)

1) แนวคิดและเนื้อหาของแผน

เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญต่อการต่อยอดความคิด สร้างจินตนาการสุขภาพใหม่ เพื่อมุ่งสู่จุดหมายที่เป็นเอกภาพในการสร้างระบบสุขภาพที่พึงประสงค์ ที่ชัดเจนมากยิ่งขึ้นในการพัฒนาสุขภาพวะ ที่เป็นองค์รวมทั้งทางกาย ทางใจ ทางสังคม และทางจิตวิญญาณ และการรวมพลังทั้งสังคมเพื่อสร้างสุขภาพ โดย

น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นฐานคิดและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติ ทั้งในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาทางด้านสุขภาพในทุกมิติทุกระดับและทุกภาคส่วนที่สอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาประเทศ

เนื้อหาสาระของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 จะเป็นการสร้างระบบสุขภาพพอเพียงในสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน โดยการสร้างวัฒนธรรมสุขภาพ ระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่ผู้รับบริการอุ่นใจ ผู้ให้บริการมีความสุขและการสร้างระบบภูมิคุ้มกันเพื่อลดผลกระทบจากโรคและภัยคุกคามสุขภาพ

2) ภาพลักษณ์และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของระบบสุขภาพไทย

ระบบสุขภาพพอเพียงภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เป็นการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม เชื่อมโยงมิติเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและคุณธรรม ซึ่งมีคุณลักษณะดังนี้

- (1) มีรากฐานที่เข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน
- (2) มีความรอบคอบและรู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลในด้านการเงินการคลังเพื่อสุขภาพในทุกระดับ
- (3) มีการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมและใช้อย่างรู้เท่าทัน โดยเน้นภูมิปัญญาไทยและการพึ่งตนเอง
- (4) มีบูรณาการด้านการส่งเสริมสุขภาพ ป้องกันโรค รักษาพยาบาลฟื้นฟูสภาพและคุ้มครองผู้บริโภค
- (5) มีระบบภูมิคุ้มกันที่ให้หลักประกันและคุ้มครองสุขภาพ
- (6) มีคุณธรรม จริยธรรม คือ ซื่อตรง ไม่โลภมากและรู้จักพอ

3) วิสัยทัศน์ระบบสุขภาพไทย

ได้กำหนดวิสัยทัศน์ไว้ว่า “มุ่งสู่ระบบสุขภาพพอเพียง เพื่อสร้างให้สุขภาพดี บริการดี สังคมดี ชีวิตมีความสุขอย่างพอเพียง”

4) พันธกิจหลัก

แผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 ได้กำหนดพันธกิจหลักในการพัฒนา รวม 6 พันธกิจ คือ สร้างเอกภาพทางความคิด สร้างวัฒนธรรมสุขภาพ สร้างดุลยภาพและบูรณาการการพัฒนา สร้างจิตสำนึกทางสุขภาพ สร้างภาวะผู้นำที่สร้างสรรค์ สร้างธรรมาภิบาลในระบบสุขภาพ

5) วัตถุประสงค์ของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554)

- (1) เพื่อสร้างสุขภาพดีให้เป็นวิถีชีวิตในทุกช่วงวัยตั้งแต่อยู่ในครรภ์มารดาถึงเชิงตะกอน โดยเน้นการสร้างรากฐานที่เข้มแข็งจากการมีความพอเพียงทางสุขภาพในระดับครอบครัวและชุมชน
- (2) เพื่อสร้างระบบบริการดี เป็นระบบบริการที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์ ให้บริการที่มีคุณภาพ เป็นมิตร ใส่ใจในความทุกข์และมีความละเอียดอ่อนต่อความเป็นมนุษย์
- (3) เพื่อสร้างสังคมดี เป็นสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันได้ด้วยการมีหลักประกันด้านสุขภาพที่ให้ความอุ่นใจและความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตทั้งยามปกติ ยามเจ็บป่วยและยามวิกฤต
- (4) เพื่อสร้างชีวิตที่มีความสุขพอเพียง เป็นวิถีชีวิตที่มีความสุขสงบ ไม่เบียดเบียนกัน เติบโตได้ในสังคมแห่งการเรียนรู้ มีวัฒนธรรมที่เกื้อกูลต่อสุขภาพ สันติภาพ และการพัฒนาไปสู่ศักยภาพสูงสุดของความเป็นมนุษย์

6) เป้าหมายการพัฒนาระบบสุขภาพพอเพียงของแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10

(พ.ศ.2550-2554)

ได้กำหนดเป้าหมายหลักในการพัฒนาระบบสุขภาพไทยที่มุ่งสู่ระบบสุขภาพพอเพียงไว้ 10

ประการคือ

- (1) เอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดการระบบสุขภาพที่สมดุลและยั่งยืน
- (2) งานสร้างเสริมสุขภาพเชิงรุกที่สามารถสร้างปัจจัยพื้นฐานของการมีสุขภาพดี
- (3) วัฒนธรรมสุขภาพและวิถีชีวิตที่มีความสุขพอเพียงอย่างเป็นองค์รวม
- (4) ระบบสุขภาพชุมชนและเครือข่ายบริการปฐมภูมิที่เข้มแข็ง
- (5) ระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพ มีการใช้เทคโนโลยีอย่างพอ

ประมาณตามหลักวิชาการอย่างถูกต้อง เหมาะสม ทำให้ผู้รับบริการมีความอุ่นใจและผู้ให้บริการมีความสุข

- (6) หลักประกันสุขภาพที่เป็นธรรม ทั่วถึง มีคุณภาพ
- (7) ระบบภูมิคุ้มกันและความพร้อมรองรับเพื่อลดผลกระทบจากโรคและภัยคุกคาม

สุขภาพได้อย่างทันการณ์

- (8) ทางเลือกสุขภาพที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากลอย่างรู้เท่าทันและ

พึ่งตนเองได้

- (9) ระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้อย่างมีเหตุผลรอบด้าน
- (10) สังคมที่ไม่ทอดทิ้งกันทุกซีกทุกมุม เป็นสังคมที่ดูแลรักษาคนจน คนทุกซีกคนทุก และผู้

ด้อยโอกาสอย่างเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์

7) ยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพไทย

เพื่อสร้างระบบสุขภาพพอเพียงในสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์หลักในการพัฒนา 6 ยุทธศาสตร์ ดังนี้ (ภาพที่ 3.2)

- ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดระบบสุขภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมสุขภาพและวิถีชีวิตที่มีความสุขในสังคมแห่งสุขภาพะ
- ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่ผู้รับบริการอุ่นใจ ผู้ให้บริการมีความสุข
- ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างระบบภูมิคุ้มกันเพื่อลดผลกระทบจากโรคและภัยคุกคามสุขภาพ
- ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างทางเลือกสุขภาพที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากล
- ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้

ภาพที่ 3.2 กรอบความสัมพันธ์ของแนวคิด วิสัยทัศน์ และยุทธศาสตร์การพัฒนาสุขภาพและการพัฒนาประเทศ

ที่มา: คณะกรรมการอำนวยการจัดทำแผนพัฒนาสุขภาพแห่งชาติ ฉบับที่ 10 พ.ศ. 2550-2554
ณ 25 มกราคม 2550 พิมพ์ครั้งที่ 2, กันยายน 2550

8) กลวิธีการพัฒนา

ในยุทธศาสตร์ แต่ละด้านจะประกอบด้วยกลวิธีดำเนินการต่าง ๆ ได้แก่

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การสร้างเอกภาพและธรรมาภิบาลในการจัดระบบสุขภาพ

- (1) สร้างความเป็นหนึ่งเดียวของระบบสุขภาพบนความหลากหลายของหน่วยงานด้านสุขภาพที่สามารถทำงานร่วมกันได้อย่างมีบูรณาการ
- (2) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจด้านสุขภาพให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถพัฒนาระบบการจัดการด้านสุขภาพให้เหมาะสมกับบริบทของชุมชน
- (3) สร้างระบบธรรมาภิบาลและสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เกื้อกูลต่อการทำงานเพื่อประโยชน์สาธารณะ
- (4) สร้างเสริมภาวะผู้นำด้านสุขภาพทุกระดับให้สามารถสร้างความร่วมมือ ของภาคส่วนต่างๆ อย่างมีประสิทธิภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างวัฒนธรรมสุขภาพและวิถีชีวิตที่มีความสุขในสังคมแห่งสุขภาพ

- (1) เร่งการสร้างงานสุขภาพเชิงรุก โดยมุ่งที่ปัจจัยพื้นฐานการมีสุขภาพดี ได้แก่ ความปลอดภัยของระบบอาหารและยา ความปลอดภัยในสิ่งแวดล้อมและการประกอบอาชีพ และความปลอดภัยในผลิตภัณฑ์สุขภาพ
- (2) ขยายงานอาสาสมัครเพื่อสุขภาพ ด้วยการเปิดพื้นที่ให้มีอาสาสมัครสุขภาพหลากหลายรูปแบบในระบบงานสาธารณสุข เช่น อาสาสมัครช่วยดูแลผู้ป่วยในโรงพยาบาล อาสาสมัครดูแลเด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ ผู้ป่วยโรคเรื้อรัง
- (3) ส่งเสริมชมรม กลุ่มสุขภาพในชุมชน และองค์กรประชาสังคม โดยอาศัยงานด้านสุขภาพสนับสนุนให้เกิดวัฒนธรรมการรวมตัวทำงานส่วนรวมด้วยจิตสาธารณะ
- (4) ผนวกร้อยอย่างต่อเนืองเพื่อกระตุ้นจิตสำนึกและวัฒนธรรมสุขภาพผ่านการสื่อสารสาธารณะ และการเรียนรู้ทั้งในและนอกระบบการศึกษา
- (5) ส่งเสริมสุขภาวะทางจิตวิญญาณและสุขภาวะทางปัญญาเพื่อการพัฒนาคุณภาพคนให้มีชีวิตที่ดั่งงามเต็มศักยภาพของความเป็นมนุษย์

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การสร้างระบบบริการสุขภาพและการแพทย์ที่ผู้รับบริการอุ่นใจ ผู้ให้บริการมีความสุข

- (1) เร่งรัดพัฒนางานสุขภาพชุมชนและขยายระบบบริการปฐมภูมิเชิงรุกที่มีคุณภาพและเป็นที่ศรัทธาเชื่อถือในชุมชนเพื่อลดความแออัดของโรงพยาบาล
- (2) เสริมสร้างความเข้มแข็งให้แก่การพัฒนาคุณภาพระบบบริการ
- (3) ลดความขัดแย้งที่นำไปสู่การฟ้องร้องด้วยการปรับปรุงการสื่อสาร การสร้างกลไกการไกล่เกลี่ย และการเรียนรู้กระบวนการสันติวิธี
- (4) ปรับการบริหารและสร้างระบบงานให้สามารถสร้างกำลังใจและแรงจูงใจให้บุคลากรทางการแพทย์และสาธารณสุขมีความสุขและเห็นคุณค่าของการทำงาน
- (5) ส่งเสริมนวัตกรรมด้านการเงินการคลังสุขภาพเพื่อการจัดหาและจัดสรรทรัพยากรให้สอดคล้องกับภาระงานและความจำเป็นในการให้บริการประชาชน
- (6) ยกกระดับคุณภาพบริการในระบบหลักประกันสุขภาพต่าง ๆ ให้สูงเสมอภาคกันและสามารถตอบสนองต่อความต้องการที่หลากหลายของผู้ใช้บริการ
- (7) สร้างระบบการแพทย์ฉุกเฉินและการแพทย์ตติยภูมิให้มีคุณภาพและมีระบบการส่งต่อที่มีประสิทธิภาพ
- (8) ส่งเสริมอุดมคติของวิชาชีพด้านสุขภาพทั้งในระบบการศึกษาและในการทำงานด้วยการสนับสนุนอุดมการณ์เพื่อสังคม การทำความดี และความภูมิใจในคุณค่าของงาน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การสร้างระบบภูมิคุ้มกันเพื่อลดผลกระทบจากโรคและภัยคุกคามสุขภาพ

- (1) พัฒนาระบบการแพทย์ฉุกเฉินที่มีประสิทธิภาพรองรับสถานการณ์ที่อาจเกิดขึ้น
- (2) เตรียมความพร้อมด้านการแพทย์และการสาธารณสุขทุกระดับ ให้สามารถรับมือกับภัยพิบัติทั้งจากธรรมชาติและวินาศภัยที่มนุษย์อาจก่อขึ้น

(3) สร้างกลไกและกระบวนการนโยบายสาธารณะที่เอื้อต่อสุขภาพดี (Healthy Public Policies) ควบคู่ไปกับการสร้างกลไกและกระบวนการเพื่อการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพของนโยบายและแผนงานโครงการต่างๆ (Health Impact Assessment) อย่างพอเพียงและเป็นระบบ

(4) สร้างเสริมศักยภาพระบบการเฝ้าระวัง การควบคุมป้องกัน การรักษาพยาบาลโรคอุบัติใหม่/อุบัติซ้ำ การควบคุมปัจจัยเสี่ยงที่คุกคามสุขภาพ และการคุ้มครองผู้บริโภคทางด้านสุขภาพ

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การสร้างทางเลือกสุขภาพที่หลากหลายผสมผสานภูมิปัญญาไทยและสากล

(1) เร่งรัดการพัฒนาสมุนไพร สายพันธุ์และเทคโนโลยีที่ใช้ในการผลิตยา อาหารและเครื่องมือแพทย์ อาหารเสริม เครื่องสำอาง และผลิตภัณฑ์สปา ให้สามารถใช้อย่างได้ผลและพอเพียงทั้งสำหรับครัวเรือน ชุมชน และระดับประเทศ เพื่อการพึ่งตนเองได้

(2) ส่งเสริมการบูรณาการการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกในระบบหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ

(3) ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น และระบบสุขภาพชุมชนให้มีศักยภาพในการดูแลรักษาสุขภาพตนเอง โดยสร้างศูนย์การเรียนรู้การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก สร้างสวนสมุนไพรและไม้หอม สร้างศูนย์บำบัดผู้ป่วยเรื้อรังสำหรับชุมชน และรณรงค์ให้ประชาชนบริโภคอาหารเพื่อเสริมสร้างสุขภาพ

(4) พัฒนาวិทยาศาสตร์การแพทย์และเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่มีประสิทธิภาพ ปลอดภัย และสมประโยชน์ เพื่อให้สามารถพึ่งตนเองได้อย่างพอเพียง โดยเน้นการวิจัยพัฒนาเครื่องมือ ผลิตภัณฑ์แปรรูป ยาสมุนไพร องค์ความรู้การแพทย์ทางเลือกและส่งเสริมผลงานให้ใช้ได้ผลอย่างคุ้มค่าต่อการลงทุนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งแลกเปลี่ยนองค์ความรู้กับต่างประเทศที่มีความชำนาญ เช่น จีน อินเดีย ตลอดจนการคุ้มครองภูมิปัญญาและสร้างกลุ่มเครือข่าย

(5) สร้างระบบการประเมินเทคโนโลยีทางการแพทย์ควบคู่ไปกับการวางแผนการใช้ประโยชน์ที่รู้จักประมาณอย่างมีเหตุผลตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง โดยธุรกิจบริการสุขภาพมีการใช้เทคโนโลยีที่ถูกหลักวิชาการ ราคาถูก เหมาะสมกับท้องถิ่นและสิ่งแวดล้อม มีการใช้ทรัพยากรการผลิตที่เป็นพืชสมุนไพรท้องถิ่นอย่างประหยัดและมีประสิทธิภาพสูง และมีขนาดการผลิตที่เหมาะสมและคุ้มค่าในการลงทุน รวมทั้งการบริหารจัดการวัตถุดิบและบริหารจัดการความเสี่ยงจากการนำเข้าวัตถุดิบ ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านและท้องถิ่น

(6) สร้างทางเลือกที่หลากหลายในการเฝ้าระวังรักษาโรค เพื่อลดการใช้ยาและเทคโนโลยีทางการแพทย์ที่ฟุ่มเฟือยและมีราคาแพง ด้วยการส่งเสริมการดูแลสุขภาพเบื้องต้นของประชาชนด้วยสมุนไพร การรับประทานอาหารสุขภาพที่มีคุณค่าทางโภชนาการ ส่งเสริมการออกกำลังกาย ธุรกิจบริการสุขภาพ สปา

(7) พัฒนาระบบการศึกษาหลักสูตรการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือกที่มีมาตรฐานและจัดระบบสารสนเทศที่รวบรวมองค์ความรู้การแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์ทางเลือก และเครือข่ายภาคีอย่างเป็นระบบ

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การสร้างระบบสุขภาพฐานความรู้ด้วยการจัดการความรู้

(1) จัดระบบเพื่อให้เกิดตรวจสอบ ติดตามและประเมินผลนโยบายและการตัดสินใจด้านการบริหารให้มีหลักประกันว่าดำเนินไปบนพื้นฐานของความรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังโดยมีการนำวิชาการต่างๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินงานทุกขั้นตอน

- (2) สร้างและสนับสนุนให้เกิดองค์กรเรียนรู้และการประยุกต์ใช้แนวคิดการจัดการความรู้ในองค์กรด้านสุขภาพต่างๆ เพื่อให้เกิดวัฒนธรรมการเรียนรู้ในทุกกระดับ
- (3) สนับสนุนการวิจัยและพัฒนา ทั้งในด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางการแพทย์ การวิจัยเพื่อพัฒนาระบบการจัดการสุขภาพ การวิจัยด้านสังคมและพฤติกรรมสุขภาพ และการวิจัยด้านเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้ประโยชน์ในการพัฒนาระบบสุขภาพพอเพียงได้อย่างเหมาะสมและครบวงจร
- (4) พัฒนาระบบข้อมูลสาธารณสุขให้ทันสมัย เชื่อถือได้และเอื้อต่อการเข้าถึงและการนำไปใช้ประโยชน์

3.2 แผนปฏิบัติการ 4 ปี ด้านสุขภาพ² (พ.ศ. 2548 - 2551)

1) แนวคิดและเนื้อหาของแผน

เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการตามบทบัญญัติของ พ.ร.ฎ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 เพื่อให้การบริหารราชการแผ่นดินของรัฐบาลตลอดระยะเวลา 4 ปี เกิดความสอดคล้อง บูรณาการและเชื่อมโยงเป็นระบบ ซึ่งในด้านสุขภาพนี้กระทรวงสาธารณสุขเป็นเจ้าภาพหลักในการดำเนินการจัดทำแผนฯ ร่วมกับ 10 หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้อง โดยจะมีการระบุถึงหน่วยงานรับผิดชอบและงบประมาณที่ใช้ดำเนินการอย่างชัดเจน

สำหรับเนื้อหาของแผนจะเป็นการเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนไทยให้แข็งแรง โดยลดละเลิกพฤติกรรมเสี่ยงต่อสุขภาพ การเพิ่มคุณภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และการปฏิรูประบบบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขให้มีประสิทธิภาพและครบวงจร

2) เป้าประสงค์ของแผน

ประชาชนมีสุขภาพที่สมบูรณ์ในทุกมิติและได้รับบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่มีคุณภาพ

3) เป้าหมายของแผน

ประกอบด้วย 53 ตัวชี้วัด คือ ตัวชี้วัดด้านลดอัตราป่วยและตายด้วยโรคที่เป็นปัญหาสำคัญมี 11 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการบริการสุขภาพมีคุณภาพและมาตรฐานมี 6 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการป้องกันโรคและส่งเสริมสุขภาพประชาชนมี 13 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการคุ้มครองดูแลแรงงานให้มีความมั่นคงในการทำงาน มี 8 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางการแพทย์และสาธารณสุข มี 12 ตัวชี้วัดและตัวชี้วัดด้านการสร้างความเข้มแข็งแก่ประชาชนด้านสุขภาพมี 3 ตัวชี้วัด

4) ยุทธศาสตร์ของแผน

ประกอบด้วย 1 ยุทธศาสตร์ คือ การเสริมสร้างสุขภาวะของประชาชนอย่างครบวงจรและมีคุณภาพมาตรฐาน และภายใต้ยุทธศาสตร์ดังกล่าว ประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก คือ

กลยุทธ์หลักที่ 1 เพิ่มคุณภาพของระบบหลักประกันสุขภาพถ้วนหน้า และปฏิรูประบบ

² แผนนี้เป็นแผนที่อยู่ภายใต้แผนบริหารราชการแผ่นดิน ตาม พ.ร.ฎ. ว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 จึงได้ถูกยกเลิกการจัดทำแผนดังกล่าวตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีรัฐธรรมนูญฉบับถาวรที่จะเป็นกรอบให้ปฏิบัติ

บริหารจัดการทางการแพทย์และสาธารณสุข ให้มีประสิทธิภาพและครบวงจร ทั้งการวิจัยและพัฒนา การส่งเสริมสุขภาพ การป้องกันโรค โรคอุบัติใหม่ การรักษาพยาบาล การฟื้นฟูสมรรถภาพทางกายและจิตใจ ตลอดจนการคุ้มครองผู้บริโภคโดยให้ครอบคลุมทุกกลุ่มอายุ

กลยุทธ์หลักที่ 2 เสริมสร้างคนไทยให้เข้มแข็ง ให้ลดละเลิกพฤติกรรมสุ่มเสี่ยงต่อสุขภาพ ส่งเสริมการออกกำลังกายและดูแลสุขภาพตนเอง รวมทั้งนำมาตรการภาษีการบริโภคสินค้าที่มีอันตรายต่อสุขภาพ มาตรการกระตุ้นการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมบุคคล

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาถ่ายทอดและคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร

กลยุทธ์หลักที่ 4 ส่งเสริมการกีฬา เพื่อสร้างโอกาสให้เยาวชนพัฒนาทักษะด้านกีฬา สุขภาพเป็นเลิศ สร้างนิสัยรักการกีฬาและใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

3.3 แผนปฏิบัตินโยบาย 4 ปี ของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. 2548-2551³

1) แนวคิดและเนื้อหาของแผน

เป็นแผนยุทธศาสตร์ที่ดำเนินการตามบทบัญญัติของพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารกิจการบ้านเรือนที่ดี พ.ศ. 2546 เช่นกัน แต่ดำเนินการเฉพาะกระทรวงสาธารณสุขเท่านั้น ซึ่งจะมีการระบุถึงหน่วยงานรับผิดชอบและงบประมาณที่ได้รับอย่างชัดเจน เพื่อนำไปจัดทำแผนปฏิบัตินโยบายประจำปีและคำรับรองการปฏิบัตินโยบายประจำปี

สำหรับเนื้อหาของแผนจะเน้นการพัฒนาสุขภาพอนามัยของประชาชนให้แข็งแรงด้วยการเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดี การพัฒนาระบบบริการสุขภาพที่มีคุณภาพมาตรฐาน ตลอดจนการวิจัยพัฒนาและถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการแพทย์แผนใหม่ การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือก สมุนไพรและภูมิปัญญาไทย รวมทั้งการเสริมสร้างความมั่นคงทางด้านเศรษฐกิจและสังคม โดยการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจบริการสุขภาพและการป้องกันและบำบัดรักษาผู้ติดยาเสพติด

2) วิสัยทัศน์กระทรวงสาธารณสุข

กระทรวงสาธารณสุข เป็นองค์กรหลักในการพัฒนาระบบสุขภาพ เพื่อคนไทยทุกคนมีสุขภาพดี นำสู่เป้าหมาย คนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง พร้อมทั้งจะเป็นผู้นำการแข่งขันด้านสุขภาพในระดับสากล

3) เป้าประสงค์ของแผนปฏิบัตินโยบาย 4 ปี พ.ศ. 2548-2551 กระทรวงสาธารณสุข มี 7 เป้าประสงค์ ดังนี้

เป้าประสงค์ที่ 1 ปัญหาสุขภาพที่สำคัญของประชาชนลดลงและประชาชนสามารถเข้าถึงบริการและหลักประกันสุขภาพอย่างทั่วถึง

เป้าประสงค์ที่ 2 ประชาชนมีพฤติกรรมที่ถูกต้อง โดยการมีส่วนร่วมและมาตรการทางสังคมที่เหมาะสม

³ แผนนี้เป็นแผนที่อยู่ภายใต้แผนปฏิบัตินโยบาย 4 ปีด้านสุขภาพ ดังนั้น จึงได้ถูกยกเว้นการจัดทำแผนดังกล่าวตั้งแต่ปีงบประมาณ 2550 เป็นต้นไป จนกว่าจะมีรัฐธรรมนูญฉบับถาวรที่จะเป็นกรอบให้ปฏิบัติ

เป้าประสงค์ที่ 3 ประชาชนได้รับการส่งเสริมให้ร่วมพัฒนา ถ่ายทอดและคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพรอย่างเหมาะสม

เป้าประสงค์ที่ 4 ประชาชนผู้เสพและผู้ติดยาเสพติด ได้รับการบำบัด รักษาฟื้นฟูและพัฒนาให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เป้าประสงค์ที่ 5 ให้ความสำคัญกับการเพิ่มรายได้ให้แก่ประเทศ โดยการสนับสนุนส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจสุขภาพ ผลิตภัณฑ์สุขภาพ ให้มีมาตรฐานเพียงพอที่จะแข่งขันได้

เป้าประสงค์ที่ 6 กฎหมายด้านสาธารณสุขได้รับการพัฒนาให้ทันต่อสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลง การพัฒนาระบบการบริหารจัดการและกลไก ให้เอื้อต่อการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ และพัฒนาขีดความสามารถของบุคลากรและองค์กร ให้อยู่ในระดับมาตรฐานที่สามารถยอมรับได้

เป้าประสงค์ที่ 7 ประชาชนในจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยเฉพาะ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีสุขภาพดี

4) เป้าหมายของแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2548-2551 กระทรวงสาธารณสุข ประกอบด้วย 28 ตัวชี้วัด ดังนี้ ตัวชี้วัดด้านลดอัตราป่วยและตายด้วยโรคที่เป็นปัญหาสำคัญ มี 12 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการบริการสุขภาพมีคุณภาพและมาตรฐาน มี 3 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านเสริมสร้างพฤติกรรมและการมีส่วนร่วมในการดูแลสุขภาพของประชาชน มี 2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมการพัฒนา ถ่ายทอดและคุ้มครองภูมิปัญญาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือกและสมุนไพร มี 1 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการป้องกันและบำบัดรักษา ยาเสพติด มี 2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการส่งเสริมและพัฒนาธุรกิจบริการสุขภาพ มี 2 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการพัฒนาระบบบริหารจัดการด้านสุขภาพมี 5 ตัวชี้วัด ตัวชี้วัดด้านการแก้ไขปัญหาสุขภาพเฉพาะพื้นที่ มี 1 ตัวชี้วัด

5) ยุทธศาสตร์ของแผนปฏิบัติการ 4 ปี พ.ศ. 2548-2551 กระทรวงสาธารณสุข มี 7 ยุทธศาสตร์ ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 คนไทยแข็งแรง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเสริมสร้างพฤติกรรมสุขภาพที่ดีของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาการแพทย์แผนไทย การแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์ทางเลือกสมุนไพรและภูมิปัญญาไทย

ยุทธศาสตร์ที่ 4 เสริมสร้างความมั่นคงของชีวิตและสังคม

ยุทธศาสตร์ที่ 5 เศรษฐกิจไทยแข็งแรง

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารงานให้มีความเป็นเลิศ

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การรักษาความมั่นคงของรัฐ

3.4 ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรง (พ.ศ. 2547 - 2558)

1) แนวคิดและเนื้อหาสาระของเมืองไทยแข็งแรง

การที่ประเทศไทยจะแข็งแรงได้นั้นต้องอยู่บนพื้นฐานที่ประชาชนไทยมีสุขภาพอนามัยดี แข็งแรง (Healthy) ซึ่งเป็นความแข็งแรงที่ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือ มิติทางด้านร่างกาย (Physical Health) จิตใจ (Mental Health) สังคม (Social Health) และปัญญา/จิตวิญญาณ (Spiritual Health) โดยจะเน้นการรณรงค์สร้างสุขภาพให้คนไทยแข็งแรงตามกรอบ 6 อ. คือ ออกกำลังกาย อาหาร อารมณ์ อนามัยสิ่งแวดล้อม อโรครยาและอบายมุข ดังภาพที่ 3.3

ภาพที่ 3.3 แนวคิดเมืองไทยแข็งแรง

ที่มา : แนวทางการปฏิบัติงานเมืองไทยแข็งแรง, กระทรวงสาธารณสุข, 2548

2) วิสัยทัศน์เมืองไทยแข็งแรง

คนไทยอยู่เย็นเป็นสุขทั้งกาย ใจ สังคมและปัญญา มีรายได้ ทำงานด้วยความสุข สามารถดำรงชีพบนพื้นฐานของความพอดีพอประมาณอย่างมีเหตุผล ภายใต้ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงตามพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มีครอบครัวอบอุ่น มั่นคง อยู่ในสภาพแวดล้อมที่ดีต่อสุขภาพ ชีวิต ทรัพย์สิน เป็นสังคมแห่งการเรียนรู้และช่วยเหลือเกื้อกูลกัน มีสุขภาพแข็งแรงและอายุยืนยาว

3) เป้าประสงค์ / เป้าหมายเมืองไทยแข็งแรง

มีเป้าหมายรวมทั้งหมด 17 เป้าหมาย ทั้งที่เกี่ยวข้องกับด้านสุขภาพโดยตรงและโดยอ้อม ดังนี้

(3.1) ความแข็งแรงของสุขภาพในมิติทางกาย (Physical Health) มีเป้าหมายดังนี้

(3.1.1) คนไทยที่มีอายุ 6 ปีขึ้นไป ออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ เพื่อสุขภาพแข็งแรง ในทุกหมู่บ้าน ทุกชุมชน ทุกหน่วยงานและสถานประกอบการ

(3.1.2) คนไทยได้บริโภคอาหารที่ปลอดภัย มีคุณค่าทางโภชนาการและเพียงพอต่อความต้องการของร่างกาย จากแหล่งผลิตอาหารที่ปลอดภัยพิษปนเปื้อน ตลาดสด ร้านอาหารและแผงลอยจำหน่ายอาหารทุกแห่งได้มาตรฐานสุขอนามัย สถานที่ผลิตอาหารทุกแห่งผ่านเกณฑ์ GMP (Good Manufacturing Practice)

(3.1.3) คนไทยมีอายุคาดเฉลี่ยยืนยาวพร้อมสุขภาพที่แข็งแรง อัตราการป่วยและตายด้วยโรคที่เป็นสาเหตุการตายอันดับต้นๆ ของคนไทยลดน้อยลงอย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคเอดส์ โรคมะเร็ง โรคหัวใจ โรคความดันโลหิตสูง ไข้เลือดออกและโรคเบาหวาน

- (3.1.4) คนไทยลดการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และยาสูบ
- (3.1.5) คนไทยมีอัตราการบาดเจ็บ ตาย ด้วยอุบัติเหตุลดน้อยลง

3.5 ปฏิญญาแห่งสหัสวรรษ (Millenium Declaration)

1) แนวคิดและเนื้อหาของสหัสวรรษ

ในเดือนกันยายน พ.ศ. 2543 ผู้นำประเทศต่างๆ ทั่วโลก 189 ประเทศ รวมทั้งประเทศไทย ได้ให้การรับรองปฏิญญาแห่งสหัสวรรษ (Millenium Declaration) อันถือว่าเป็นพันธกิจของประชาคมโลกในการพัฒนาคนอย่างยั่งยืน ซึ่งปฏิญญาดังกล่าวเน้นการต่อสู้กับความยากจน ความอดอยากหิวโหย การไม่รู้หนังสือ โรคภัยไข้เจ็บ ความไม่เท่าเทียมกันทางเพศและความเสื่อมโทรมของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ซึ่งจะเป็นที่มาของเป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษต่อไป

สำหรับประเทศไทยนอกจากจะใช้กรอบปฏิญญาที่ตกลงร่วมกันทั่วโลกแล้วยังนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางการพัฒนาประเทศอย่างบูรณาการ

2) เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (MDG)

เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษจะเป็นการแบ่งสรรความรับผิดชอบระหว่างประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา ระหว่างสหประชาชาติและองค์กรพัฒนาระหว่างประเทศและรัฐบาลประเทศต่างๆ และระหว่างภาคีการพัฒนาในแต่ละประเทศ เพื่อบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ อันประกอบด้วยเป้าหมายหลัก 8 ข้อ และตัวชี้วัด 48 ตัว โดยมีกรอบระยะเวลาสัมฤทธิ์ผลภายใน พ.ศ. 2558 ดังนี้

- เป้าหมายหลักที่ 1 ขจัดความยากจนและหิวโหย
- เป้าหมายหลักที่ 2 ให้เด็กทุกคนได้รับการศึกษาระดับประถมศึกษา
- เป้าหมายหลักที่ 3 ส่งเสริมบทบาทสตรีและความเท่าเทียมทางเพศ
- เป้าหมายหลักที่ 4 ลดอัตราการตายของเด็ก
- เป้าหมายหลักที่ 5 พัฒนาสุขภาพสตรีมีครรภ์
- เป้าหมายหลักที่ 6 ต่อสู้โรคเอดส์ มาลาเรีย และโรคสำคัญอื่นๆ
- เป้าหมายหลักที่ 7 รักษาและจัดการสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืน
- เป้าหมายหลักที่ 8 ส่งเสริมการเป็นหุ้นส่วนเพื่อการพัฒนาในประชาคมโลก

ใน พ.ศ. 2547 ประเทศไทย นำเสนอผลการพัฒนาตามเป้าหมายสหัสวรรษของประเทศไทย พบว่า ผลการพัฒนามีความก้าวหน้าและประสบความสำเร็จในเกือบทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ด้านความยากจน ความหิวโหย ความไม่เท่าเทียมทางเพศ โรคเอดส์และมาลาเรีย ก่อนเวลาเกือบ 10 ปี จึงได้กำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดการพัฒนาเพิ่มเติมที่ทำหายยิ่งขึ้น เรียกว่า MDG Plus ให้สอดคล้องกับบริบทการพัฒนาของประเทศไทย ทั้งในส่วนที่เกี่ยวข้องโดยตรงและโดยอ้อมกับการพัฒนาสุขภาพอนามัยดังนี้

- ลดสัดส่วนประชากรยากจนลงให้ต่ำกว่าร้อยละ 4 ภายใน พ.ศ. 2552
- ให้เด็กทุกคนสำเร็จการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้นภายใน พ.ศ. 2549 และมัธยมศึกษาตอนปลายภายใน พ.ศ. 2558
- เพิ่มสัดส่วนผู้หญิงในรัฐสภา องค์กรบริหารส่วนตำบล และตำแหน่งผู้บริหารระดับสูง ในราชการส่วนกลางเป็นสองเท่าในช่วง พ.ศ. 2545-2549
- ลดอัตราการตายของทารกให้เหลือ 15 ต่อการเกิดมีชีพ 1,000 คน ภายใน พ.ศ. 2549

- ลดอัตราการตายของเด็กอายุต่ำกว่าห้าปีในเขตพื้นที่สูง จังหวัดภาคเหนือบางแห่ง และสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงครึ่งหนึ่งในช่วง พ.ศ. 2548 - 2558
- ลดอัตราการตายของมารดาให้เหลือ 18 ต่อการเกิดมีชีพ 100,000 คน ภายใน พ.ศ. 2549
- ลดอัตราการตายของมารดาในเขตพื้นที่สูงจังหวัดภาคเหนือบางแห่งและสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ลงครึ่งหนึ่งในช่วง พ.ศ. 2548-2558
- ลดอัตราการติดเชื้อ HIV ในประชากรวัยเจริญพันธุ์ให้เหลือร้อยละ 1 ภายใน พ.ศ. 2549
- ลดอัตราการเกิดโรคมาลาเรียใน 30 จังหวัดชายแดนให้เหลือ 1.4 ต่อประชากร 1,000 คน ภายใน พ.ศ. 2549
- เพิ่มสัดส่วนพลังงานหมุนเวียนให้เป็นร้อยละ 8 ของพลังงานเชิงพาณิชย์ขั้นต้นภายใน พ.ศ. 2554
- เพิ่มสัดส่วนการนำขยะมูลฝอยมาใช้ประโยชน์เป็นร้อยละ 30 ภายใน พ.ศ. 2549